

8. mar. 1845

FAKTA

Dato:
8. mar. 1845

Sidetal:
Dagbog D, side 17-19

Dagbogens placering:
Den Hirschsprungeske Samling

Trykt udgave:
Jesper Svenningsen (red.): Seks år af
et liv. Johan Thomas Lundbye –
Dagbøger om tro, skæbne, kunst og
kærlighed, København 2018, s. 259-
260

TRANSSKRIFTION

8 Martz 45

Disput med Fru Høyen. Linier i Landskabet.

Idag ude hos Fru Freund¹ havde jeg en ivrig Disput med Fru Høyen² om naturvidenskabelige Forelæsninger, dem hun med megen Interesse hører, og syntes at antyde: at jeg ogsaa burde høre, hvad jeg nu virkelig ogsaa gjerne vilde, dersom jeg ikke følte Savnet af mange Kundskaber, der vilde være mig langt nyttigere og ulige kjærere. Hun meente det var en Skam, at man tankeløst gjorde Brug af alle de Resultater, som disse Videnskaber komme til og efterhaanden føre over i Livet i Form af Svovelstikker, Kaffekander o s v, uden at bekymre sig om det Slid og Hovedbrud, det koster at faa dem frem, og hun kaldte hele denne Virksomhed kun andre Yttringer af den samme Aand, der kundgjøre sig i Poesie og Kunst. Saaledes kan jeg ikke see det. Det Videnskabelige kan i mine Tanker aldrig i den Grad som Kunst og Digterværker blive fælleds Eiendom, da Videnskabens Karakter netop er dunkel og skjul; kun ved idelig Grandskning kan man der erhverve nogen Klarhed, og jeg synes det maa være en Vanhelligelse af •18• Videnskaben at stille løsrevne Experimenter tilskue, og gjøre enkelte Afsnit til Gjenstand for populære Foredrag. Vi bleve ingenlunde enige, helst da jeg maatte give Jomfru Westergaard³ Medhold i, at det i hvert Tilfælde vare vanskeligt at bringe disse Ting i Harmoni med den christelige Tro. Det har i det mindste tidligt viist sig for mig som uforenelige Ting, og er det end ikke saaledes for mig nu, saa er jeg dog ikke et Skridt videre, da jeg ikke kan vælge nogen af Deelene. Jeg føler: at skal der nogensinde komme Religiøsitet, et virkeligt religiøst Liv i mig, da maa det være ad Troens Vei, og derimod oprører sig denne Lyst til at vide Besked om Alt, gjenemskue Alt, og egentlig at haabe: at de Ting, det ikke er givet os at forklare endnu, skal dog en kommende Tid forklare, en Lyst, som jeg antager maa være stærk hos enhver, der med Varme dyrker Videnskaben. Men jeg har kun saameget kigget ind i denne Verden, at Physikere og Geologer have forstyrret mig med deres interessante Opdagelser og gjort mig det vanskeligere at vælge den dunkelklare Vei, man kan finde iblinde, om man er af de Lykkelige, [overstreget: som] for hvis Sjæle det imellem lyner, saa hele det Foranliggende viser sig i straalende Lys, denne Vei med sine dunkle Stier, med Huler, hvori der boer Dverge, denne Vei, der beskylles af Stranden, hvor deilige Havfruer danser til Harpeslag, Veien, der gaaer over mangen en Høi med Udsigt [overstreget: mod] saa viid, at man derfra seer langt ind i Oldtiden, hvor Øiet møder Mindesmærker, der kan varme Hjertet, skuer dybt ind i den dunkle Fremtid med yndige Billeder. Denne fortryllende Vei, som snoer sig gjennem Eventyr og Myther, Sa Helsesagn og Kæmpeviser, bestandigt gjennem det Vidunderlige, det Store, det Stolte, den havde jeg tidligt Lyst at betræde, men Ingen kan det, uden han mægter at lægge Steen til Dyngen, Forgængerne have sammenhobet. – [overstreget: Ingen] |Faae|

kan det, uden at være forsagt, fremmed blandt Fleertallet af sine Medmennesker, der ville betragte ham som en Særling. See, ingen af de to Veie har jeg betraadt, og det er dog paa Tiden vel at vælge. – senere. laftes vare vi samlede hos Bissens⁴ en heel Deel, og det var en munter Aften. Der kom paa Bane den tit omhandlede Besynderlighed med Hensyn paa den, det er nægtet at kjende Farver. •19• I Samtalens Løb yttrede Høyen sig omtrent saaledes: at det muligt gik ligedan med Linier, og han paaviste, at, ligesom det var let for Alle (nulla regula sine exeptine – nis – num o s v) at kjende rødt gult og blaåt men sværere at nyde Nyanserne, saaledes ogsaa med Formerne: Hovedlinierne kunde vel Alle see saa nogenlunde, men de finere derimellem vanskeligere. Og derved faldt mig ind at man saaledes i Tegningen af et Landskab saa tydelig kan see, om Kunstneren er aandfuld eller ei. Man bliver saa vant til at høre om Linier i et Landskab, at man tilsidst glemmer at see i dem et Speil, ligesaavel som i Farven. O, hvad jeg er en Stymper! hvor klart stod nu ikke dette for mig igaar, og jeg var saa glad, og tænkte jeg skulde skrive det op, thi det var et af de Øieblikke, hvor jeg saa tydeligt som sjældent følte det Aandfulde i Landskabsmaleriet, og nu er det mig ikke muligt at tvinge det gennem Pennen, saalidt som Grundtvigs Yttringer paa forrige Side, hvor de tage dem ligesaa tamme ud, som mine Betragtninger paa den. Derfor, Stop!

¹ Amalie Elisabeth Freund, f. von Würden (1807-1866), enke efter billedhuggeren H.E. Freund.

² Edele Birgitte Høyen, f. Westengaard (1799-1883), gift med kunsthistorikeren N.L. Høyen.

³ Johanne Kristine Westergaard (1805-1883) var søster til fru Høyen og boede hos denne.

⁴ Billedhuggeren H.W. Bissen (1798-1868) og hans hustru Emilie Hedevig Bissen, f. Møller (1808-1850).

18
Videnstaken at stille Læseens Experimenten skole, og gjore enkelte Afprøvet
til Gjenstand for papirens Forsøg. Ni bleve indgentende enige, hvidt da
ji maatte give jensfor Westergaard Medheld; at det i hvert Tilfælde var
sandskligt at bringe disse Ting i Blæmme med den christelige Tro.
Det har, det mindste, det tidligt vist sig for mig som i forenelige
Ting, og er det end ikke saaledes for mig nu, saa er ji dog ikke et skind
videre, da ji ikke har velge nogen af Dalens. Ij fæle: at skal den nogen
sinde komme Neligjortet, at sandtligt aeligjort hie mig, da maas det
sæde ad Træens Nei, og derimod prøves sig denne høyt til at vide Bøker
om Alt gjennemskue Alt, og egentlig at hærbe: at de Ting, det ikke er givet
os at forklare endnu, skal dog en kommende Tid forklare, en høyt, som
ji antager maas være stærk hos enhver, der med Læseens Lykke Videnskaben.
Men ji har hin saamegt kigget ind i denne Verden, at Nij, hære og Jo-
loger hære fortrykt mig med saer interessante Opdagelser og gjort mig
det sandskligt at velge den dunkle Nei, man kan finde, blinde, om
man er af de høytlige, som for hin Ljle det imellem hære, saa hule
det Foranliggende visse sig i stralende Lys, som Nei med sine dunkle
Stier, ind Mellem, hære den bare hære Døge, denne Nei, der hestigler
af Strandens, hære seilige hære hære sandes til hære slag, Niere, der
gave med mangen en Nei med Udøigt med saa vid, at man derfra
saa langt ind i Oldtiden, hære Gid med hære Mændes mærke, der hære hære
hære, hære dygt ind i den dunkle Fremtid med gjeldige Billeder.
Somme fortryllende Offi, som saare sig gjennem Eucytis og Mytten,
de hære hære og hære hære, hære hære det Vidunderlige, det
Hære, det Hære, der hære ji tidligt høyt at betrede, men Ningen kan
det, inden han magter at lægge Sten til Lyngen, Fugens hære
samme hære. — Fære hære det, inden at være forsagt, fremmed
blandt Floctallet af sine Medmennesker, der der alle betragte ham som
en Seerling. Ie, ingen af de to hære hære ji betraakt, og det er dog paa
Tiden vel at velge. — senere. Aften var i samlede hos hære
en hæl Dal, og det var en smukt Aften. Der hære paa Bæne der det om-
handlet. B. sigderligere med hære hære hære hære, det er magtet at hære hære.

